

Kỷ niệm ngày Hai Bà Trưng khởi nghĩa chống quân Hán

Tác Giả: Saigon Echo s&#u t&#m

Thứ Bảy, 06 Tháng 3 Năm 2010 19:32

Đ&#i Vi&#t S&# ký Toàn th& coi Trưng Tr& c là m&#t v&# vua trong l&#ch s&# Vi&#t Nam.

Đ&#n h&#nh k&# n&#m Hai Bà Trưng ở Sài Gòn gần a th&# k&# 20

Hai Bà Trưng (m&#t ngày mừng 6 tháng 2 năm Quý Mão 43) là tên g&#i chung c&#a Trưng Tr& c (ch&# Hán: 𨾏𨾏) và Trưng Nh&# (𨾏𨾏), hai ch&# em (nhi&#u tài li&#u nói là sinh đôi) là anh hùng dân t&#c c&#a ng&#i Vi&#t. Hai Bà Trưng khởi binh chống lại quân Hán, lập ra m&#t qu&#c gia v&#i kinh đô t&#i Mê Linh và t&# phong là n&# v&#ng. Sau khi cuộc khởi nghĩa này bị quân Hán dập tắt, hai Bà đã nh&#y xuống sông t&# t&#. Đ&#i Vi&#t S&# ký Toàn th& coi Trưng Tr& c là m&#t v&# vua trong l&#ch s&# Vi&#t Nam.

Ti&#u s&#

Theo Đ&#i Vi&#t S&# ký Toàn th&, hai bà nguyên là h&# L&#c, con gái c&#a L&#c t&#ng huy&#n Mê Linh, Phong Châu[1]. Mẹ hai bà là bà Man Thi&#n, theo truyền thuyết và th&#n tích bà là ng&#i làng Nam Nguyện (Ba Vì, Hà Tây), có tên là Trần Thị Đoàn, ch&#ng m&#t s&#m. Bà có công d&#y hai ch&# em Trưng Tr& c, Trưng Nh&# gi&#i võ, có tinh th&#n yêu n&#c, có chí l&#n.

Trưng Tr& c là v&# c&#a Thi Sách con trai L&#c t&#ng huy&#n Chu Diên.

Tuy nhiên, theo Phó giáo s&# Nguyễn Khắc Thu&#n trong sách Danh t&#ng Vi&#t Nam, th&#i đ&#u công nguyên, ng&#i Vi&#t "ch&#a có h&#". Tên Trần Thị Đoàn c&#a mẹ hai bà ch&# là tên th&#n ph&# đ&#t sau này, kho&#ng th&# k&# 17, 18. C&# tên Man Thi&#n, theo giáo s&# Thu&#n, nghĩa là "ng&#i Man t&#t", có th&# do ng&#i Hán g&#i. Tên c&#a ông Thi Sách, theo m&#t s&# t&# li&#u Trung Qu&#c đ&#c xác đ&#nh: ch&#ng bà Trưng Tr& c tên là Thi. Còn tên c&#a hai bà, có ngu&#n g&#c t&# ngh&# đ&#t l&#a truyền

Khai Niệm ngày Hai Bà Trưng khởi nghĩa chống quân Hán

Tác Giả: Saigon Echo số u t m

Thứ Bảy, 06 Tháng 3 Năm 2010 19:32

thống chế của Việt Nam, từ việc đặt tên theo các loài cá của các vua nhà Trưng sau này vẫn xuất thân từ nghề chài lưới. Xưa kia nuôi tôm, tên kén tôm gọi là "kén chóc", tên kén kén hến gọi là "kén nhè"; trưng ngài tôm gọi là "trưng chóc", trưng ngài kén hến gọi là "trưng nhè". Do đó, theo sách Danh từ Việt Nam, tên hai bà vẫn rất gần gũi là Trưng Chóc và Trưng Nhè, phiên theo tiếng Hán gọi là Trưng Trắc và Trưng Nhị.

Khi hai bà Trưng khởi nghĩa chống quân Hán, bà Man Thiển luôn luôn có mặt cùng các con bàn việc của mẹ. Bà mẹ trong thời gian chống Mã Viện. Nhân dân địa phương lập miếu thờ bà, gọi là Miếu Mền, nay ở làng Nam Nguyễn, huyện Ba Vì, tỉnh Hà Tây vẫn còn ngôi miếu của bà. Nhân dân gọi đó là Mẹ Dõ (tiếng Việt gọi các con bà là "dõ").

Sơ nghiệp

Các Lạc tướng Mê Linh và Chu Diên có ý chống lại sự cai trị tàn bạo của Thái thú Tô Định. Định bèn bắt giữ tể tướng Thi Sách để trấn áp tinh thần người Việt.

Tháng 2, năm Canh Tý (40), vì Tô Định dùng pháp luật trói buộc, lợi thù Tô Định giết chết mình, Trưng Trắc cùng với em gái là Trưng Nhị nổi binh đánh hãm trở về châu. Tô Định chết vì nạn. Các quỵn Nam Hải, Cửu Chân, Nhật Nam, Hợp Phố đều hưởng ứng. Hai bà lấy được 65 thành ở Lĩnh Nam. Trưng Trắc tự lập làm vua, xưng là Trưng Nữ Vương.

Ngày 30 tháng 2 năm Tân Sửu (41), nhà Hán thấy bà xưng vương dựng quân đánh lấy các thành ở phía bắc, các quỵn biên thùy, nên huy động binh cho các quỵn Trưng Trắc, Hợp Phố và Giao Châu sắp sẵn xe thuyền, sửa sang cầu đường, thông các núi khe, chôn thóc lúa, cho Mã Viện làm Phò mã tướng quân, Phù Lưu ở Long làm phó sang xâm lược.

Chi tiết : Chiến tranh chống nhà Hán của Hai Bà Trưng

Tháng Giêng năm Nhâm Dần (42), Mã Viện tiến theo đường ven biển, san núi làm đường hèn nghìn dặm, đến Lãng Bạc (ở phía tây Tây Hải của La Thành) đánh nhau với vua. Hai bà thấy thế liền gọi các tướng lĩnh, từ chối quân mình ở hợp, sự không chống nổi, lui quân về giữ Cẩm Khê (ở

KỖ NIỀM NGÀY HAI BÀ TRƯNG KHỔNG NGHĨA CHỖNG QUÂN HÁN

Tác Giả: Saigon Echo s&#u t&#m
Thứ Bảy, 06 Tháng 3 Năm 2010 19:32

chép là Kim Khê). Quân cũng cho vua là đàn bà, s&# không đánh n&#i đ&# ch, bèn tan ch&#y.

Năm Quý Mão (43), Hai Bà Trưng ch&#ng c&# l&#i v&#i quân nhà Hán, th&# cô, b&# thua, đ&# u t&# tr&#n . Mã Viện n&#đ&#i theo đánh quân còn sót l&#i huy&#n C&# Phong thì tàn quân đ&# u hàng, Mã Viện bèn đ&#ng c&#t đ&#ng (t&#ng truy&#n &# trên đ&#ng C&# Lâu châu Khâm) làm gi&#i h&#n cu&#i cùng c&#a nhà Hán, và kh&#c lên đó dòng ch&# th&# : "C&#t đ&#ng gây thì Giao Ch&# di&#t" (Đ&#ng tr&# chi&#t, Giao Ch&# di&#t). T&# đây, n&#&#c Vi&#t l&#i thu&#c quy&#n ki&#m soát c&#a nhà Hán. Ng&#&#i dân đã đ&#ng đ&#n th&# Trưng Nữ V&#ng &# xã Hát Giang, huy&#n Phúc L&#c (nay &# Hát Môn, huy&#n Phúc Th&#, t&#nh Hà Tây), và &# đ&#t cũ thành Phiên Ngung cũng có .

Đánh giá

S&# gia Lê Văn H&#u vi&#t:

Tr&#ng Tr&#c, Tr&#ng Nh&# là đàn bà, hô m&#t ti&#ng mà các qu&#n C&#u Chân, Nh&#t Nam, H&#p Ph&#, cùng 65 thành &# Lĩnh Ngô&#i đ&#u h&#&#ng &#ng, vi&#c đ&#ng n&#&#c x&#ng v&#&#ng đ&# nh&# tr&# bàn tay, có th&# th&#y hình th&# đ&#t Vi&#t ta đ&# đ&#ng đ&#&#c nghi&#p bá v&#&#ng. Ti&#c r&#ng n&#i sau h&# Tri&#u cho đ&#n tr&#&#c h&# Ngô, trong kho&#ng h&#n nghìn năm, b&#n đàn ông ch&# cúi đ&#u bó tay, làm tôi t&# cho ng&#&#i ph&#&#ng B&#c, há ch&#ng x&#u h&# v&#i hai ch&# em h&# Tr&#ng là đàn bà hay sao? Ôi! Có th&# g&#i là t&# v&#t b&# mình v&#y.

S&# gia Ngô Sĩ Liên vi&#t:

H&# Tr&#ng gi&#n thái thú nhà Hán b&#o ng&#&#c, vung tay hô m&#t ti&#ng mà qu&#c th&#ng n&#&#c ta c&# h&# đ&#&#c khô&# ph&#c, khí khái anh hùng há ch&# lúc s&#ng đ&#ng n&#&#c x&#ng v&#&#ng, mà sau khi ch&#t còn có th&# ch&#ng ng&#n tai h&#a. Phạm g&#p nh&#ng vi&#c tai &&#ng h&#n l&#t, đ&#n c&#u đ&#o không vi&#c gì là không linh &#ng. C&# bà Trưng em cũng th&#. Vì là đàn bà mà có đ&#c h&#nh k&# sĩ, cái khí hùng dũng trong kho&#ng tr&#i đ&#t không vì thân ch&#t mà kém đi. B&#n đ&#i tr&#&#ng phu há ch&#ng nên nuôi l&#y cái khí phách c&#&#ng tr&#c chính đ&#i &#y &# ?

Hoàng đ&# T&# Đ&#c vi&#t trong Khâm đ&#nh Vi&#t s&# thông giám c&#&#ng m&#c:

Hai Bà Trưng thu&#c phái qu&#n thoa, th&# mà h&#ng hái quy&#t tâm kh&#i nghĩa, làm ch&#n đ&#ng c&# tri&#u đình Hán. Đ&#u r&#ng th&# l&#c cô đ&#n, không g&#p th&#i th&#, nh&#ng cũng đ&# làm ph&#n kh&#i lòng ng&#&#i, l&#u danh s&# sách. Kìa nh&#ng b&#n nam t&# râu mày mà ch&#u khép nép làm tôi t&# ng&#&#i khác, ch&#ng nh&#ng m&#t dày th&#n ch&#t l&#m ru!

Dì s&#n

Tranh Hai Bà Trưng đánh đ&#i Tô Đ&#nh (Tranh dân gian Đông Hồ).

Hai Bà Trưng đ&#c coi là anh hùng dân t&#c c&#a Vi&#t Nam, và đ&#c thờ cúng t&#i nhi&#u đ&#n thờ, trong đó l&#n nh&#t là Đ&#n Hai Bà Trưng ở qu&#n Hai Bà Trưng, Hà Nội và đ&#n Hai Bà Trưng t&#i thôn Hồ Lôi, xã Mê Linh, huy&#n Mê Linh, Hà Nội - quê h&#ng c&#a hai bà. Ngoài ra, t&#i t&#nh Hồ Nam (Trung Qu&#c) hi&#n nay v&#n còn mi&#u thờ Trưng Vương (mi&#u này đã đ&#c ki&#m ch&#ng b&#i hai nhà nho đi s&# đó là Nguy&#n Th&#c và Ngô Thì Nh&#m) do nh&#ng c&# s&#y b&# b&#t v&# đ&#t Hán sau khi kh&#i nghĩa c&#a Hai Bà Trưng th&#t b&#i l&#p ra đ&# t&#ng nh&# v&# quê h&#ng và cũng là thờ hi&#n tinh th&#n b&#t khu&#t c&#a ng&#i Vi&#t th&#i Hai Bà Trưng.

Ngày nay t&#i các t&#nh mi&#n nam Trung Qu&#c v&#n có t&#c thờ vua Bà, m&#t v&# th&#n linh thiêng trong quan ni&#m c&#a ng&#i dân đ&#a ph&#ng. Vua bà có kh&# năng chính là Hai Bà Trưng, do th&#i gian quá lâu đã th&#t truy&#n ngu&#n g&#c c&#a nh&#ng phong t&#c này.

Các danh x&#ng c&#a hai bà (Trưng Tr&#c, Trưng Nh&#, Trưng Vương, Hai Bà Trưng) còn đ&#c đ&#t cho nhi&#u tr&#ng h&#c, đ&#ng ph&#, qu&#n... ở Vi&#t Nam.

Tranh Hai Bà Trưng đánh đ&#i Tô Đ&#nh (Tranh dân gian Đông Hồ). Các câu chuy&#n v&# Hai Bà Trưng, Bà Triệu, và các n&# t&#ng khác đ&#c m&#t s&# s&# gia trích đ&#n đ&# làm b&#ng ch&#ng cho lu&#n đ&#m r&#ng xã h&#i Vi&#t Nam tr&#c khi b&# Hán hóa là m&#t xã h&#i m&#u h&#, trong đó ph&#n có th&# gi&# vai trò lãnh đ&#o mà không g&#p tr&#ng&#i.

Đ&#i Nam qu&#c s&# đ&#n ca có đ&#n k&# v&# cu&#c kh&#i nghĩa c&#a Hai bà Trưng đã tr&# thành quen thu&#c đ&#i v&#i ng&#i Vi&#t:

*Bà Trưng quê ở Châu Phong
Gi&#n ng&#i tham b&#o thù ch&#ng ch&#ng quen
Ch&#em n&#ng m&#t l&#i nguy&#n
Ph&#t c&# n&#ng t&# thay quy&#n t&#ng quân
Ngàn tây n&#i áng phong tr&#n
M&#m binh mã xu&#ng g&#n Long Biên
H&#ng qu&#n nh&# b&#c chinh yên
Đ&#i ngay Tô Đ&#nh, đ&#p yên biên thành
Kính k&# đóng c&#i Mê Linh
Lĩnh Nam riêng m&#t tr&#u đ&#nh n&#c ta
Ba thu gánh vác s&#n hà
M&#t là báo ph&#c hai là Bá Vương
Uy danh đ&#ng t&#i B&#c Ph&#ng
Hán sai Mã Viện lên đ&#ng t&#n công
H&# Tây đưa s&#c v&#y vùng
N&# nhi đ&#ch v&#i anh hùng đ&#c sao!
C&#m Khê đ&#n lúc hi&#m nghèo
Hai Bà th&#t th&# cùng l&#u v&#i sông!*

*Trở lại là nghĩa, sau là trung
Kể trong lịch sử anh hùng ai hèn.*

Tổng lĩnh của Hai Bà Trưng

Theo nhu cầu nguồn tài liệu, thì hai bà có đến hơn bảy chục tổng lĩnh, trong đó có nhiều thủ lĩnh các nghĩa quân địa phương, hiện còn nhiều đến thành hoàng làng ở miền Bắc. Dưới đây có nhiều tổng lĩnh.

Thánh Thiên - một tổng lĩnh anh hùng: Khởi nghĩa Yên Dũng, Bắc Đái - Bắc Giang. Dưới c Trưng Võng phong là Thánh Thiên Công chúa. Hiện có đến hơn 10 Ng c Lâm, Yên Dũng, Bắc Ninh.

Lê Chân - một tổng lĩnh miền biển: Khởi nghĩa ở An Biên, Hồ i Phòng, dưới c Trưng Võng phong là Nữ tổng lĩnh quân miền Bắc. Hiện có đến 10 Nghè, ở An Biên, Hồ i Phòng.

Bát N n Đ i tổng lĩnh: Tên thực là Th c N n, khởi nghĩa ở Tiên La (Thái Bình), dưới c Trưng Võng phong là Bát N n Đ i tổng lĩnh, Trinh Th c công chúa. Hiện có đến hơn 10 Ph n g Lâu (Phù Ninh, Phú Thọ) và Tiên La (H n g Hà, Thái Bình).

Nàng N n i - Nữ tổng lĩnh vùng Bắc Hồ c: Khởi nghĩa ở xã Bắc Hồ c (thành phố Việt Trì, Phú Thọ ngày nay) dưới c Trưng Võng phong là Nữ p N n i Bắc Hồ c Th y Công chúa. Hiện thành phố Việt Trì có đến hơn 10.

Lê Th Hoa - Nữ tổng lĩnh anh hùng: Khởi nghĩa ở Nga Sơn (Thanh Hóa) dưới c Trưng Võng phong là Nữ tổng lĩnh quân. Hiện có đến hơn 10 Nga Sơn.

H Đ - Phó Nguyên soái: Khởi nghĩa ở Đ n g Lão Mai (Thái Nguyên), dưới c Trưng Võng phong là Đ N n g công chúa lãnh ch c Phó nguyên soái. Đình Đông Cao, Yên L p (Phú Thọ) thờ H Đ.

Xuân N n g, Trưng n g quân c : Khởi nghĩa ở Tam Nông (Phú Thọ), dưới c Trưng Võng phong làm Đông Cung công chúa ch c Nữ p n n i trưng n g quân c n n i các. Hiện có đến hơn 10 H n g Nha (Tam Nông), Phú Thọ.

Nàng Qu nh - Nàng Qu tiên phong phó tổng lĩnh: Khởi nghĩa ở Châu Đ i Man (Tuyên Quang), dưới c Trưng Võng phong làm tiên phong phó tổng lĩnh. Hiện ở Tuyên Quang còn nhiều thủ hai v n anh hùng.

Đàm Ng c Nga - tiên đ o t t tổng lĩnh: Khởi nghĩa ở Thanh Thu , Thanh Sơn, Phú Thọ dưới c Trưng Võng phong là Nguyệt Đ i n T th c công chúa gi c Ti n đ o t t tổng lĩnh quân.

Thi u Hoa - Tiên phong nữ tổng lĩnh: Khởi nghĩa ở Tam Thanh, Phú Thọ. Dưới c Trưng Võng phong là Đông Cung công chúa gi c Ti n phong h u t tổng lĩnh. Hiện ở xã Hi n Quan, Tam Nông, Phú Thọ có nhiều.

Quách A - Tiên phong t t tổng lĩnh: Khởi nghĩa ở Bắc Hồ c, Phú Thọ. Dưới c Trưng Võng phong là Khâu Ni công chúa gi c t t tổng lĩnh tiên phong. Hiện có đến hơn 10 trang Nh t Chiêu (Phú Thọ).

Vinh Hoa - nữ thủ t tổng lĩnh quân: Khởi nghĩa ở Tiên Nha (Phú Thọ). Dưới c Trưng Võng phong là Vinh Hoa công chúa gi c n n i t t tổng lĩnh quân. Đình Nghênh Tiên, xã Nguyệt Đ c, huyện

Khi Niệm ngày Hai Bà Trưng khởi nghĩa chống quân Hán

Tác Giả: Saigon Echo säm

Thứ Bảy, 06 Tháng 3 Năm 2010 19:32

Yên Lạc, Vĩnh Phúc thuộc Vĩnh Hoa.

Lê Ngọc Trinh - Đäi täng: Khởi nghĩa ở Lũng Ngòi, Vĩnh Tường, Vĩnh Phúc. Đäc Trưng Vương phong là Ngọc Phäng công chúa giữ chức Đäi täng quân. Hiän có miäu thờ ở Vĩnh Tường, Vĩnh Phúc.

Lê Thị Lan - Trưng quân: Khởi nghĩa ở Đäng Lâm - Sơn Tây. Đäc Trưng Vương phong là Nữ täng quân. Hiän ở Hòa, Vĩnh Phúc có miäu thờ.

Phät Nguyệt - Trưng thuä quân: Khởi nghĩa ở Thanh Ba, Phú Thọ. Đäc Trưng Vương phong là Phät Nguyệt công chúa giữ chức Thao Giang Trưng thuä quân.

Phäng Dung - Nữ täng: Khởi nghĩa ở Lang Tài (Bäc Ninh). Đäc Trưng Vương phong là Phäng Dung công chúa giữ chức Nữ täng quân.

Trần Nang - Trưng Lĩnh trung quân: Khởi nghĩa ở Trưng Hoàng (Häi Đäng). Đäc Trưng Vương phong là Hoàng công chúa giữ chức Trưng Lĩnh trung quân. Hiän ở Yên Lãng, Vĩnh Phúc có đän thờ.

Nàng Quäc - Trưng dũng đäi täng quân: Khởi nghĩa ở Gia Lâm - Hà Nội. Đäc Trưng Vương phong là Trưng Dũng đäi täng quân. Hiän ở Hoàng Xá, Kiều Kä, Gia Lâm thờ nàng Quäc.

Tam Nữäng - Trưng đäo täng quân: Ba chị em Đäm Nữäng, Hoàng Nữäng và Thanh Nữäng khởi nghĩa ở Quät Läu, Bình Xuyên, Vĩnh Phúc. Trưng Vương phong Đäm Nữäng làm Trưng đäo täng quân. Hoàng Nữäng và Thanh Nữäng làm phó täng. Đình Quät Läu, Vĩnh Phúc thờ Tam Nữäng.

Quý Lan – Nữ täng quân: Khởi nghĩa ở Lũng Đäng, Chí Linh (Häi Đäng). Đäc Trưng Vương phong là An Bình công chúa giữ chức Nữ täng quân. Hiän ở Liäu Sơn, Lập Thạch, Vĩnh Phúc có đän thờ Quý Lan.

Bà Chúa Bäu: Khởi nghĩa ở vùng Lập Thạch, Vĩnh Phúc. Hiän ở Lập Thạch, Sơn Đäng có đän thờ täng nhä công lao của bà.

Ngoài ra còn có thờ lĩnh của nhân dân Tày, Nùng, Choang (Quäng Tây) lãnh đäo nhân dân tham gia cuộc khởi nghĩa của hai bà.

Chú thích

Huyän Mê Linh: thờ täng cä Hán bao gồm phần đät tänh Vĩnh Phúc và một số huyän thuộc ngoài thành Hà Nội ngày nay

Huyän Chu Diên: thờ täng cä Hán ở miền läu vực sông Đáy (thuäc một phần đät Hà Tây và Hà Nam Ninh)

NXB giáo däc, 2005

Theo nhà nghiên cứu Lê Mạnh Thát, không có thời kỳ Bắc thuộc lần thứ nhất và cuộc chiến đấu của Hai Bà Trưng là cuộc kháng chiến chống ngoại xâm của một nước độc lập, chứ không phải là một cuộc khởi nghĩa lật đổ ách thống trị của ngoại bang.

Ở đây, Toàn thư cho Lãng Bạc là Hà Tây (Hà Nội), nhưng nhiều nhà nghiên cứu đã đoán đänh Lãng Bạc ở vùng huyän Tiên Sơn, tänh Hà Bắc ngày nay.

Theo tài liệu truyän, hai bà đã nhäy xuống sông Hát (Hát Môn, Hà Tây) để vượt đä bäo toàn khí tiết. Còn theo Häu Hán Thư, một cuốn sách của Trung Quốc, hai bà đã bỏ Mã Viện bắt đäc và xử tử.

Chuyện cổ tích đäng Mã Viện đäc chép trong một số tài liệu của Trung Quốc, nhưng đäu không

Không Niềm ngày Hai Bà Trưng khởi nghĩa chống quân Hán

Tác Giả: Saigon Echo số u t m

Thứ Bảy, 06 Tháng 3 Năm 2010 19:32

ăn kh&#p v&#i nhau. Cho c&#t đ&#ng & C&# Lâu (Khâm Châu) ch&# là m&#t thuy&#t, sách C&#&#ng M&#c tiên biên 2, 13b chép là C&# Sâm (theo Nh&#t Th&#ng Chí c&#a nhà Thanh)

Theo Đ&#i Vi&#t S&# Ký toàn th&#

Cu&#c kh&#i nghĩa Hai Bà Trưng (năm 40 - 43 sau công nguyên)